

זה לא רק הפחד, ביבי, זה היאוש!

נעמיקה ציון, שדרות, 22.11.12

גם המלחמה הזאת לא היתה שלי, ביבי. וגם המלחמה הארוכה הקודמת לא היתה שלי, ולא בשמי ולא למען ביטחוני. וגם חיסולי הראווה והרהב של אחמד גיעברי ורנטיסי ויאסין ואלקייסי ושחאדה ועיאש, מנוולים ככל שיהיו - הם לא למעני ולא למען ביטחוני. ולא שורת המבצעים הצבאיים שנארוזו בשפה שקרנית כדי לרכך את עוצמת חורבנם: לא **גשם ראשון** ולא **חורף חם**, לא **גשמי קיץ** ולא **קשת בענן**, ולא **עופרת יצוקה** ולא **עמוד ענן**. ונכון ביבי, אתה בהחלט לא חתום על כולם, אבל הרוח היא תמיד אותה רוח, רק הידיים הן של הקבינט הביטחוני התורן.

לעולם לא קניתי לי גרם אחד של ביטחון ושקט כאשר מטוסינו חלפו עם ליל מעל שמי שדרות בדרך לרוצץ את "ראש הנחש" של המבוקש הבכיר או הזוטר או את כל מי שנקרה בטעות בדרכם; כשגילחו 200 בתים בליל חורף קר בינואר, כשהותירו 2000 פליטים ללא קורת גג, כשהפציצו את תחנת הכוח והותירו חצי מיליון עזתים ללא חשמל. ולא קניתי לי שקט כאשר הבולדוזרים חישפו שטחים וגרפו שדות ועקרו פרדסים ולולי תרנגולות, וטנקים ירו ללא הרף תחמושת שפג זמנה, ובומים על-קוליים ניפצו שוב ושוב חלונות וזרעו אימה. ולא כאשר הוטל המצור על עזה, ובחורינו הטובים נדרשו לספק חישובים מדעיים לכמות הקלוריות שלה נזקק אזרח עזתי כדי לשרוד. ולבטח לא ב"אם כל המבצעים", כשלהק מסוקים השכיב 89 נערים על רחבת בית הספר לשוטרים, איך זה מרגיש להשכיב בתוך 3 דקות וחמישה טילים 89 נערים. ולא כאשר גולחו עשרות אלפי בתים ונכתשו תשתיות, וגופותיהם מוטלות שורות שורות, ילדים ללא שם, נערים ללא תואר, אזרחים חסרי זהות. אלף ואחד דרכי ביטוי יש לדיכוי אלימות באמצעות אלימות, ואף אחת מהן לא הדבירה אותה.

אז בואו נראה מה בדיוק קיבלנו בתמורה: עוד קאסמים, עוד הרס, עוד חרדה, עוד פחד, עוד דם, עוד שנאה, עוד תאוות נקם, עוד אובדן אמון. הכל כלול. כל פעם יותר עמוק. כל פעם פחות הפיך. כל אזרח בשדרות יודע שכאשר הוא שומע את המטוסים בדרכם לעזה, הוא נדרך לקראת מטח הטילים הבא. כל תושב בשדרות יודע שכשאר יוצאים למבצע הבא, הוא נכנס לכוננות ספיגה. אלא שהפעם מדובר בטירוף של מדינה שלמה. חד גדיא. חד גדיא.

קשה להסביר למי שלא חי כאן, מה המשמעות של עוד הסלמה עבור תושבי שדרות והאזור, ללא קשר לעמדותיהם הפוליטיות. מה המשמעות של חיים במרחב אלים, שהוא למעשה הווה מתמשך. קל יותר לשרוד שלושה שבועות של מלחמה מאשר קונפליקט שאין לו סוף ותוחלת. זה הרצף, אלו השנים שחולפות, זו החוויה הנצברת, אלו החרדות שצפות מחדש, זו הטראומה שאין לה פוסט, זו ההשפלה של אזרח שנאלץ להפוך שוב ושוב לקרבן בעל כורחו. זו "מוסיקת המלחמה" שמזמזמת את חייך כשמטוסים ומסוקים ופצצות וטילים, פוצעים את האזניים ושוורטים את הנשמה. זו מוסיקת המלחמה שהולכת איתך לשירותים, ויושבת איתך לעבוד, ומלווה אותך למקלחת בהולה, ומשכיבה אותך לישון בבגדים, כי אולי תהיה אזעקה ותצטרך להישלף מהמיטה במהירות גדולה מזו של הטיל.

זה השוב ושוב ושוב. זה העוד ועוד ועוד, ותמיד מאותו דבר. מבצע צבאי, מלחמות, מלחמה. ושוב גנרלים מסוקסים, ושוב כתבינו הפרושים בשטח, ושוב נפלאות הסולידאריות הישראלית השמורה כמעט רק לעתות מלחמה, ושוב תושבי העורף שמגלים בגרות, ושוב חיילי המילואים הרעבים לקרב, ושוב רוני דניאל - המוביל הלאומי של האלימות מחדרי "התשיעיה" אל מסכי הטלוויזיה, ושוב שעתנו היפה והמאוסה עד זרא.

יום לפני סיומה של עופרת יצוקה ראינה עיתונאית מוערכת, אישה משדרות שנבחרה בקפדנות כמראיינת "ייצוגית" לאורך ימי הלחימה. "ומה דעתך, צריך לסיים עכשו או שזו תהיה טעות איומה לעצור כאן?", ניסחה העיתונאית הבכירה את התשובה בגוף השאלה. "מה פתאם להפסיק", השיבה המראיינת המשולהבת בלי להתבלבל, כאשר בעזה נערמו הגופות, ובחדרי הקירור לא נותר מקום לקלוט את המתים. "לכסח בכל הכוח, אסור להתרפס בפני החיות האלו, מוכרחים לגמור את העבודה אחת ולתמיד!". "תגידי", לחשה השדרנית כממתיקת סוד, כשהיא משתאה נוכח עוצמת הנחישות של בת שיחה, "אני רוצה לשאול אותך משהו מאד אישי. נכון שאת מרגישה עכשו מאד מאד

ישראלית? כן סיכמה השדרנית הבכירה בעזרת המרואיינת "הייצוגית" - המדברת תמיד בשם כולנו - את תמצית הישראליות: יונתן יונתן, קצת דם, רק עוד קצת דם לקינוח הדבש.

כך בונים במשך עשרות שנים, פוליטיקאים, גנרלים ודובריהם הנאמנים בתקשורת - את פרדיגמת הכוח ואת מותה של האלטרנטיבה. כך נבנית בעשרות אלפי שעות שידור מתוזמרות היטב, חומת המגן של התודעה. כל כך עמוקה הפרדיגמה וכל כך מונוליטי השיח המיליטריסטי האלים, עד אשר שום כיפת ברזל לא תצליח ליירט אותם. השדרנית הבכירה לא תשאל למה יצאנו בכלל למלחמה הארוכה הזאת, או לקודמתה או לזו שלפניה. היא תשאל למה להפסיק עכשו.

איך קרה שאיבדנו חברה את היכולת לנסח את השאלות על היתכנותה של אלטרנטיבה מדינית? איך קרה שמי שמבקש פתרון לא אלים הוא הזוי ובוגד, ומי שקורא למחוק את עזה הוא הפטריוט האמיתי? איך קרה שהשלוש הפך אויב העם והמלחמה היא תמיד האופציה המועדפת? איך קרה שהידברות וחתירה להסכמים, מהלכים אימה על הציבור יותר ממטח של טילים? ואיך קרה שתהליכי דה-הומניזציה עמוקים הפכו אותנו אטומים כל כך לסבל הזולת? איך קרה שאיבדנו את יכולות האמפטיה? איך קרה שנערה מעזה שביט ספרה הופצץ וחברתה הטובה נהרגה מול עיניה, צריכה להזכיר לנו שגם הם בני אדם? ומן הצד השני, שהוא אותו צד, איך קרה שעם הכובש עם אחר במשך 45 שנים, ממשיך לספר לעצמו בשכנוע פנימי כל כך עמוק, שרק הוא הקרבן היחיד והאולטימטיבי בסיפור הזה? ורוע הכיבוש הפך כל כך בנאלי, עד כי איש כבר לא מבחין ברוע. אלו וגם אלו כלולים בדיל של יצירת אלטרנטיבה מדינית אחרת.

במשך חמש שנים מנהלת קבוצת קול אחר משדרות ומיישובי הסביבה דיאלוג עם תושבים בעזה. זוהי בחירה מודעת לא להישטף בזרמי העומק של הדה-הומניזציה והשנאה. זוהי בחירה לראות בני אדם מעבר לפצצות ולטילים. זוהי בחירה לשמור על שפיות הומאנית בתוך מרחב אלים והרסני במיוחד. זוהי בחירה להכיל גם סיפור אחר, דווקא כשהכי קשה, ולצפות בלב נשבר בהרס ובטראומה שחווים חברינו מעבר לגדר, ובמצוקה שאין לה שיעור. לכן כל כך קשה לנו בימי מלחמה. כי היא נחוות תמיד בכמה מימדים, ולא רק בחלוקה הנוחה של טובים ורעים. אבל זו גם קריאה פוליטית למשא ומתן, להידברות עם החמאס באופן ישיר או עקיף, להסרת המצור והסגר על עזה, לפתיחת מעברים, להסדרי ביטחון, לשיקום הכלכלה, לערבויות בינלאומיות, לקידום עיסקה כוללת שתביא בחשבון את העולם הערבי המשתנה, ותתמודד עם מפלצת הכיבוש. זה ניסיון כמעט נואש להשמיע, דווקא מכאן, קול אחר בדמוקרטיה המתמעטת, שבה הקול האחר הוא בקושי הערת שוליים בתוך הרעש התקשורתי הגדול של שיכרון הכוח וחדוות המלחמה.

גם עמוד ענן הוא לא המלחמה שלי, ביבי. היאוש, לעומת זאת, הוא לגמרי שלי. פרטי ועמוק ולופת ומחליש. 12 שנים של סבבי אלימות חסרי תוחלת מותירות בך סימנים. בשנים הראשונות יש עוד תקווה שפעם הדברים יראו אחרת. אחר כך יש אשליה של תקווה. אחר כך מכה בך ההכרה שזה כאן כדי להישאר ולהעצים מהסלמה להסלמה. שהמלחמה היא הדבר העקבי והקבוע ביותר בחיינו והיא גם סוג של משאת נפש. שאין בנמצא ואין באופק שום מנהיגות חזקה דיה, שינתן לה המנדט לדגדג את קצה החזון שמעמידות בפניה השאלות לעיל. ועוד מעט גם לשאלות לא ימצא דורש, ועוד מעט כבר לא יהיה מי שיבקש לנסח אותן.

למי שאינו מאמין, קשה לחיות השנה. קשה בשדרות. קשה מאד בעזה. גם ליאוש יש מחיר, ביבי. אופק חסום. תודעה חסומה. חיים בלי תקווה גובים מחיר נפשי יקר מכל מי שכל כך חפץ להאמין שניתן לחיות כאן אחרת. אנחנו נמשיך להשמיע קול אחר באור המתמעט, ובד בבד להמתין מרוטי עצבים לסבב הדמים הבא, שבו לבטח נשכיל "לגמור את העבודה", ולעשות כמו תמיד, את מה שאנחנו יודעים כנראה לעשות הכי טוב מכולם: יונתן יונתן, עוד קצת דם, רק עוד קצת דם לקינוח הדבש.

* [הכותרת](#) היא תושבת שדרות וחברה בקבוצת קול אחר המקיימת הידברות עם תושבים בעזה